

festivalová recenzia – **hlavný program**

NIKDY NAVŽDY

Divadlo Petra Mankoveckého

autorka recenzie: Ivana Topitkalová

predstavenie na festivale Dotyky a spojenia:

20. 6. 2023 v Martine

ODCUDZENIE VYTVÁRA DIERU, KTORÚ JE NUTNÉ ZAPLNIŤ

Inscenácia hry Falka Richtera *Nikdy Navždy* Divadla Petra Mankoveckého v réžii Mariána Amslera je zrkadlom doby. Divadelné dielo zobrazuje ľudí na vrchole snáh a na dne síl. Strata lásky, pravdy, intimity a napokon aj seba samého, anticipuje ich opätovné hľadanie. To je až nevyhnutne nasledované opakovanými stratami a pokusmi o ich znovunájdenie v nekonečnom kruhu existenčnej beznádeje.

Postavy – v hereckom obsadení Edita Kopričevic Borsová, Lenka Libjaková, Katarína Andrejcová, Šimon Ferstl, Jakub Jablonský – zobrazujú starnúcu herečku, terapeutku, influencerku, profesora a osamelého muža. Sú však pomerne nekonkrétne, miestami sa navzájom prestupujú. Nič nevieme o ich minulosti. Sú každým aj nikým zároveň. Dôraz je kladený na tu a teraz, ktoré je plné žiaľu z chladu, straty a odcudzenia od ostatných aj od seba. Každá postava je konfrontovaná vlastným emočným vypätím. Je natoľko silné, že v tomto bode už presahuje jednotlivca zmietaného neustálou beznádejou. Musí sa predať na povrch, dostať sa von. Práve tento motív bol najvýraznejšie podporený pohybovou zložkou. Réžisér pravidelne spolupracuje s choreografkou Stankou Vlčekovou, ktorej rukopis bol jasne vidieť aj v tomto diele. Pohyb neslúžil len ako doplnok. Okrem toho, že sa výrazne podieľal na tvorbe atmosféry, aj významovo podčiarkoval systém opakujúcich sa zlyhaní a pokusov o nápravu prostredníctvom pádov a zdvihnutí. Okrem toho mal pohybový výraz každej postavy vlastné nuansy, čo funkčne dotváralo ich obraz. U Jakuba Jablonského bola výraznejšia plynulosť, u Lenky Libjakovej prudkosť až pudovosť, u Katky Andrejcovej zas náznak túžby, a pod. Telesná výpoveď bola úzko spätá aj s kompozíciou priestoru, v centre ktorého sa nachádzala kovová konštrukcia – obrys kocky. Na dvoch jej miestach, po horizontále aj vertikále, sa vyskytovali rebriny. Tento objekt tvoril pomyselnú kletku, v ktorej je človek uväznený, podarí sa mu uniknúť, vyliezť von, vyslobodiť sa. Avšak práve spojenie pohybu s týmto prvkom na scéne jasne naznačovalo balans medzi duševným väzením a slobodou, existenciu na hrane a schopnosť udržať sa v stave „medzi“. Autorkou scény, a zároveň aj autorkou kostýmov, je Laura Štorcelová. Scénu nepresýtila objektmi ani rekvizitami. Biela podlaha, na nej konštrukcia, čierna

žinenka. Čistota a minimalizmus, ktoré, v pozitívnom slova zmysle, „rozbila“ výraznými farebnými kostýmami. To celé je doplnené light designom Róberta Mačkaya. Ten prišiel s prvkom prenosných LED trubíc, ktoré svietia rôznymi farbami. Herci s nimi aktívne pracujú, osvetľujú sa z rôznych uhlov, mieria si do tváří. Kladú tým dôraz na jednotlivca. Všetko je krásne, čisté, uhladené. Každá individualita je výnimočná. Vystáva otázka, ako je možné, že v tomto prekrásnom novom svete plnom možností a spôsobov sa spájajú, zvierajú človeka pocit neznesiteľnosti. Veľmi dôležitou súčasťou inscenácie bola hudobná zložka. Výrazne podporila náladu a čiastočne aj emočné vyznenie inscenácie. Autorkou bola Kristína Smetanová, ktorá ju tvorila priamo na scéne. Jej živá prítomnosť na javisku poskytla priestor aj pre hereckú interakciu. Hra na klavíri bola sprevádzaná elektronickými beatmi aj spevom. Zazneli covery pomerne známych piesní aj jej vlastná tvorba. Vzniknutý súlad podčiarkol fakt, že režisér Marián Amsler vytvára také diela, v ktorých nehierarchizuje jednotlivé zložky. Dochádza k úplne prirodzenej syntéze. Inscenácie sa stávajú komplexnými výpoveďami, ktoré nie sú viazané výhradne na slovo. To ostáva rovnocenné. Herecké výkony jednotlivých hercov boli nadštandardné. Dielo hovorí o pomerne ťaživej téme, ktorá vyžaduje obrovský rozsah emocionality a možností jej demonštrácie. Herci sa nestratili v plochých zobrazeniach jednoduchých emócií. Boli schopní veľmi presne pracovať s vybičovanými citmi na hrane strachu, chladu, či akéhosi šialenstva. Zároveň bolo silno cítiť ich súhru, ktorá bola vyvážená vo všetkých ich interakciách, cez verbálne až po pohybové. Jednou vrstvou inscenácie bola aj výzva na aktivizmus. Z úst herca Jakuba Jablonského zaznel prehovor o nutnosti konštantného, vytrvalého a najmä spoločného boja za práva queer ľudí, ktorých hlas sa politická moc snaží programovo umlčať.

Nikdy Navždy Divadla Petra Mankoveckého je presným odrazom dnešného človeka a spoločnosti, v ktorej žije; a po každej stránke sýtym dielom. Súlad, ktorý v ňom vznikol, zanechal aj napriek ťaživosti významu pocit nádeje, akú môže sprostredkovať jedine ľudská blízkosť.